

ETIMOLOGI KATA PINJAMAN PARSIS DALAM BAHASA MELAYU

MOHAMAD NORTAUFIQ NOR HASHIM*
Universiti Sains Malaysia
nortaufiqhashim@gmail.com

MOHD KHAIDIR ABDUL WAHAB
Universiti Sains Malaysia
Khaidirw2021@gmail.com

ANISWAL ABD. GHANI
Universiti Sains Malaysia
alnisegh@gmail.com

*Pengarang Perantara

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti asal usul kata pinjaman Parsi dalam bahasa Melayu dengan menggunakan data daripada *Kamus Dewan Perdana* yang diterbitkan pada tahun 2020. Kajian ini akan menggunakan pedoman etimologi yang digagaskan oleh Collins (2003). Terdapat enam pedoman yang dikemukakan oleh beliau, namun kajian ini akan memanfaatkan empat pedoman yang telah diperkemas untuk tujuan penganalisisan data. Kajian ini mendapati bahawa kajian etimologi perlu diteliti dari sudut sejarah dan geografi, perkataan asal, perbandingan antara bahasa yang memiliki hubungan atau saling meminjam, dan pembuktian dari sudut masa kewujudan dan penggunaan sesebuah perkataan dalam bahasa Melayu. Bagi menentukan asal usul setiap kata, aspek bentuk dan makna perkataan perlu diteliti dari sudut persamaan dan kemiripan antara bahasa. Dengan menerapkan keempat-empat pedoman ini, maka perbincangan berkaitan asal usul perkataan dapat ditelusuri dengan lebih tepat. Kajian ini juga turut menjelaskan etimologi awal perkataan pinjaman Parsi terpilih yang digunakan dalam bahasa Melayu.

Kata kunci: bahasa Melayu; bahasa Parsi; etimologi; *Kamus Dewan Perdana*; kata pinjaman

ETYMOLOGY OF PERSIAN LOANWORDS IN MALAY LANGUAGE

ABSTRACT

This study aims to identify the origin of Persian loanwords in Malay by using data from the *Kamus Dewan Perdana* published in 2020. This study will use the etymological guidelines devised by Collins (2003). There are six guidelines put forward by him, however this study will utilize four guidelines that have been refined for the purpose of data analysis. This study found that the study of etymology should be examined in terms of history and geography, the original word, comparison between languages that have a relationship or borrow each other,

and evidence from the point of view of time of appearance and use of a word in Malay. To determine the origin of each word, aspects of the form and meaning of words need to be examined from the point of view of identical and similarities between languages. By applying these four guidelines, then the discussion related to the origin of words can be traced more accurately. This study also explains the early etymology of selected Persian loanwords used in Malay.

Keywords: Malay language; Persian language; etymology; *Kamus Dewan Perdana*; loanwords

PENGENALAN

Bahasa Melayu banyak meminjam perkataan daripada bahasa asing seperti bahasa Sanskrit, Parsi, Arab, Hindi, Tamil dan lain-lain. Peminjaman yang berlaku ini berkait rapat dengan aspek fenomena pertembungan masyarakat. Pertembungan antara masyarakat yang menggunakan bahasa yang berbeza telah menyebabkan berlakunya peminjaman perkataan daripada bahasa-bahasa tersebut. Kedatangan masyarakat Parsi ke Kepulauan Melayu telah menyebabkan ratusan perkataan Parsi masuk ke dalam bahasa Melayu. Misalnya, Wilkinson (1901, 1902) telah menyenaraikan sebanyak 140 perkataan Parsi dalam bahasa Melayu. Za' ba (1965) pula menyenaraikan sebanyak 77 patah perkataan Parsi di dalam buku *Ilmu Mengarang Melayu*. Selain itu, Bukhari (1990: 46) menyatakan kira-kira 200 perkataan Parsi dalam bahasa Melayu.

Menurut Campbell (2004: 63), peminjaman merujuk kepada item leksikal (perkataan) yang 'dipinjam' daripada bahasa yang lain, perkataan yang pada awalnya bukan sebahagian daripada perbendaharaan kata bahasa penerima, tetapi digunakan dan dijadikan sebahagian daripada kamus bahasa peminjam. Heah (1989: 8) menyatakan bahawa peminjaman perkataan merujuk kepada proses pengambilan dan penggunaan unsur daripada bahasa yang lain. Dalam hal ini, wujud polemik berkaitan istilah peminjaman yang diguna pakai dalam kajian ini. Bagi Anida & Nor Hashimah (2015: 10), istilah penyerapan lebih tepat digunakan dalam fenomena ini kerana konsep meminjam itu perlulah dipulangkan semula, sedangkan kosa kata asing yang masuk ke dalam bahasa Melayu terserap terus dan digunakan dalam bahasa Melayu.

Kajian ini lebih cenderung menggunakan istilah peminjaman seperti takrifan yang dibuat oleh Campbell (2004) dan Heah (1989) serta beberapa pengkaji etimologi lain seperti Collins (2003), Nathesan (2015) dan Durkin (2009). Hal ini kerana setiap perkataan asing yang masuk ke dalam bahasa Melayu boleh juga dianggap sebagai peminjaman kekal walaupun ada perkataan yang setelah itu mengalami perubahan atau evolusi pada bentuk dan makna. Perubahan yang berlaku pada sesebuah kata tidak kira sama ada terlalu besar atau kecil masih dianggap sebagai bentuk kata yang dipinjam kerana memiliki kemiripan dengan perkataan dalam bahasa asal. Walau bagaimanapun, penggunaan istilah kata serapan juga tidak menjadi kesalahan dalam membincangkan perihal aspek kata pinjaman dalam bahasa Melayu.

Sebenarnya, peminjaman perkataan berkait rapat dengan bidang etimologi. Menurut Durkin (2009: 1) dan Algeo (2009: 286), etimologi merupakan suatu bidang yang menyiasat sejarah perkataan. Walaupun banyak perkataan dalam bahasa Melayu telah dijejak asal usulnya, namun penelitian dari sudut etimologi bagi sesebuah perkataan perlu dilakukan. Hal ini demikian kerana, kajian ke arah etimologi kata pinjaman bahasa Melayu menyumbang kepada penghasilan kamus etimologi Melayu yang mengkhusus kepada kata pinjaman daripada

bahasa Parsi. Oleh itu, kajian ini akan berfokus kepada aspek peminjaman perkataan Parsi dalam bahasa Melayu yang dibincangkan dari sudut etimologi.

PERMASALAHAN KAJIAN

Kajian ini dilakukan bertitik tolak daripada pernyataan Collins (2003) yang menyatakan bahawa kajian berkaitan etimologi masih lagi terhad di Malaysia. Walaupun telah ada banyak perbincangan berkaitan kata pinjaman asing dalam bahasa Melayu, namun perbincangan dari sudut etimologi masih lagi kurang menyerlah. Perbincangan secara menyeluruh dari sudut etimologi perlu dilakukan bagi mengelak polemik dan ketidakselarasan berkaitan penetapan asal usul perkataan pinjaman dalam bahasa Melayu.

Menurut Bynon (1977), etimologi merupakan usaha menyusun sejarah bentuk dan makna kata. Perihal sejarah bentuk yang dikatakan oleh Bynon (1977) sebenarnya merujuk kepada perubahan bentuk kata yang berlaku daripada akar hingga ke bentuk kata yang digunakan pada masa sekarang. Selain itu, kajian etimologi perlu dijejak sehingga mencapai bahasa sumber pinjaman. Perbincangan dari sudut etimologi kata pinjaman sebenarnya lebih luas cakupannya. Penelitian kepada satu bahasa sahaja tidak cukup kerana berkemungkinan sesebuah perkataan boleh masuk menerusi bahasa yang lain, yakni bahasa-bahasa yang berkaitan dengan bahasa sumber. Hal ini menjelaskan juga bahawa sesebuah perkataan mempunyai jalur peminjaman daripada banyak bahasa (Collins, 2003).

Selain itu, pengkaji juga mendapati bahawa wujud kemiripan bentuk dan makna antara perkataan Parsi dengan bahasa Melayu, namun maklumat asal usulnya tidak dinyatakan dalam *Kamus Dewan Perdana* (2020) seperti kata *ehwal*, *hikmat*, *izin* dan *kebab*. Persamaan antara bentuk dan makna perkataan ini tidak akan berlaku melainkan menerusi proses peminjaman perkataan yang terhasil daripada pertembungan dua kelompok masyarakat yang berbeza bahasa.

Pada pandangan pengkaji, kata *afiat* dan *selamat* yang digunakan dalam bahasa Melayu sebenarnya kata pinjaman daripada bahasa Parsi. *Kamus Dewan Perdana* (2020: 19 & 2004) mencatatkan kedua-dua perkataan ini dipinjam daripada bentuk *āfiyah* dan *salāmah* (bahasa Arab), walhal kedua-dua kata ini lebih mirip dengan perkataan Parsi, iaitu kata *āfiyat* dan *salāmat* (*A Comprehensive Persian-English Dictionary*, 1892). Berkemungkinan perkataan yang wujud dalam bahasa Parsi ini dipinjam daripada bahasa Arab dan masuk ke dalam bahasa Melayu menerusi bahasa Parsi. Oleh itu, jalur peminjaman sesebuah perkataan perlu ditunjukkan dalam kajian ini agar pergerakan dan perubahan yang berlaku pada sesebuah kata dapat difahami dengan lebih jelas.

KAJIAN LITERATUR

Penelitian berkaitan asal usul kata pinjaman Melayu telah dilakukan oleh Beg (1982). Beliau berpendapat bahawa bahasa Parsi merupakan bahasa ketiga terbesar menyumbang kepada pertambahan perbendaharaan kosa kata Melayu. Beg (1982: 27) telah membincangkan perihai kekeliruan yang timbul berkaitan asal usul perkataan. Misalnya, kata *periksa* yang bermaksud 'selidik, penyelidikan, siasat, memeriksa' bukanlah perkataan Parsi seperti yang dicatatkan oleh Swettenham, tetapi merupakan kata Sanskrit, iaitu daripada bentuk *pereksa*. Pandangan yang dikemukakan oleh Beg (1982) dapat dilihat menerusi catatan Singam (1957: 70) yang mencatatkan kata *periksa* merupakan kata yang dipinjam daripada bahasa Sanskrit, iaitu daripada bentuk *pariksa*.

Bukhari (1990) telah meneliti perkataan pinjaman Parsi dalam bahasa Melayu. Beliau juga banyak menyentuh tentang aspek sejarah kemasukan perkataan Parsi ini dan menyenaraikan perkataan Parsi dalam bahasa Melayu. Menurut Bukhari (1990:48), kata *firman* yang digunakan dalam bahasa Melayu lebih khusus kepada ‘perintah Allah’, sedangkan makna dalam bahasa Parsi merujuk kepada ‘perintah, surat keputusan dan titah’. Nathesan (2015: 135) juga membincangkan perihal polemik berkaitan perkataan ini. Polemik ini dapat dilihat melalui kekeliruan dalam menentukan asal usul perkataan ini, yakni sama ada peminjaman melalui bahasa Arab atau Parsi. Menurut Nathesan (2015), kata *firman* masuk ke dalam bahasa Melayu melalui bahasa Arab. Hal ini menjelaskan bahawa perkataan *firman* merupakan kata Parsi yang masuk ke dalam bahasa Melayu semasa pengaruh Islam di Kepulauan Melayu.

Seterusnya, Sasi (2018) banyak menyenaraikan perkataan pinjaman Parsi dalam bahasa Melayu. Sasi (2018) mendapati bahawa dua bahasa yang mempunyai hubungan kekerabatan yang jauh daripada asal usulnya boleh berkongsi banyak persamaan dan kemiripan perkataan. Misalnya, kata *ajal* yang digunakan dalam bahasa Melayu memiliki kemiripan dengan kata Parsi, /æ 'dʒæɪ/ atau اجل yang juga merujuk kepada ‘maut, kematian’. Contoh ini menunjukkan bahawa perkataan pinjaman tidak akan mengubah bentuk sesebuah kata sehingga berbeza daripada bentuk asal.

Ali Nourai (2013) telah menjejaki asal usul perkataan Parsi hingga ke akar bahasa. Penelitian Ali Nourai dapat dilihat menerusi perbincangan kata *falsafah*. Kata *falsafeh* yang wujud dalam bahasa Parsi dipinjam daripada bahasa Arab, iaitu *falsafah*. Kata *falsafeh* yang wujud dalam bahasa Parsi bermula dari akar Indo-Eropah, iaitu *bhili* dan *bhilo*. Kata *bhili* atau *bhilo* mengalami perubahan bentuk apabila masuk ke dalam bahasa Greek membentuk kata *philos*. Kata *philos* sekali lagi mengalami perubahan dalam bahasa yang sama kepada bentuk *philo-sophos*. Kata itu seterusnya masuk ke dalam bahasa Arab membentuk kata *falsafah* dan seterusnya masuk ke dalam bahasa Parsi membentuk kata *falsafeh* (Ali Nourai, 2013: 66). Berdasarkan perbincangan ini, jalur peminjaman kata *falsafeh* dalam bahasa Parsi dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 1. Jalur Peminjaman dan Perubahan Kata *Falsafeh* dalam Bahasa Parsi

falsafeh [bahasa Parsi] ← *falsafah* [bahasa Arab] ← *philo-sophos* [bahasa Greek] ← *philos* [bahasa Greek] ← *bhili, bhilo* [akar Indo-Eropah]

Anak panah [←] ini merujuk kepada ‘dipinjam daripada’. Hasil penelitian ke atas jalur peminjaman kata *falsafeh*, pengkaji mendapati bahawa wujud kemiripan bentuk dan makna antara kata *falsafah* yang digunakan dalam bahasa Melayu dengan bahasa Parsi. Walau bagaimanapun, kata *falsafah* yang wujud dalam bahasa Melayu bukanlah dipinjam daripada bahasa Parsi atau Inggeris, tetapi dipinjam daripada bahasa Arab.

Berdasarkan sorotan ini, kebanyakan kajian yang dibincangkan ini berfokus kepada aspek perubahan yang berlaku kepada bentuk dan makna. Memang tidak dinafikan bahawa setiap kajian mempunyai fokus yang tersendiri. Namun begitu, sorotan ini memperlihatkan bahawa perbincangan kajian kata pinjaman dari sudut etimologi masih terhad. Pernyataan ini sudah tentu menimbulkan persoalan tentang keperluan kajian kata pinjaman yang perlu dihubungkan dengan kajian etimologi. Sebenarnya, dalam menyediakan kamus etimologi yang lengkap, maklumat etimologi ini perlu dinyatakan khususnya yang berkaitan dengan kemunculan dan penggunaan sesebuah perkataan dalam bahasa Melayu.

Selain itu, kajian etimologi juga perlu menjelaskan jalur peminjaman hingga ke akar perkataan. Hal ini selaras dengan pernyataan Collins (2003) bahawa tidak memadai sekiranya sesebuah kamus itu hanya mengemukakan asal usul perkataan sahaja. Yang sebenarnya,

perubahan-perubahan yang berlaku pada sesebuah perkataan ini perlu dibincangkan secara menyeluruh dan terperinci. Oleh itu, bertitik-tolak daripada beberapa sorotan kajian di atas, kajian ini akan meneliti setiap perkataan pinjaman terpilih menerusi kaedah etimologi.

METODOLOGI KAJIAN

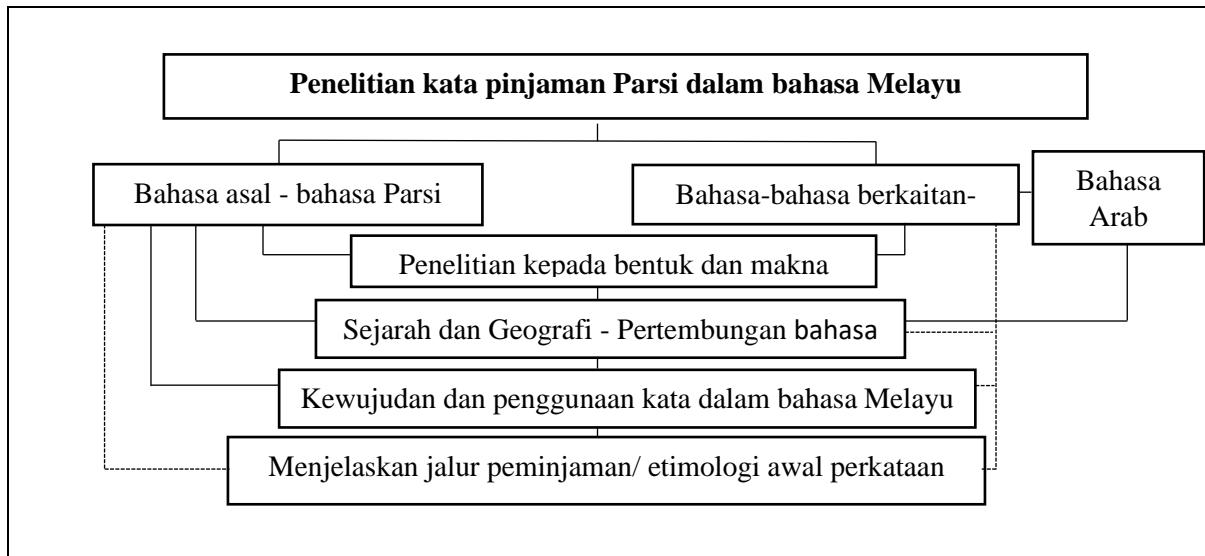
Dalam meneliti etimologi perkataan yang digunakan dalam bahasa Melayu, Collins (2003) telah memperkenalkan enam pedoman seperti berikut:

- (i) sebelum meneliti sesuatu etimologi, pastikan kali pertama sesebuah perkataan;
- (ii) sejarah dan geografi harus dipertimbangkan: kata-kata hanya dapat dipinjam melalui pertembungan bahasa;
- (iii) kesepadanan bunyi yang telah diketahui harus berlandaskan usaha etimologi;
- (iv) tekanan harus diberi pada kata lisan: sebutan dapat menjelaskan percanggahan teks dan menyoroti etimologi yang betul;
- (v) dialek-dialek daerah merupakan sumber penting dalam etimologi: sering kata-kata purba dikekalkan dalam sesuatu dialek;
- (vi) setiap unsur kata harus diterangkan: penjelasan sebahagian kata sahaja tidak meyakinkan.

Namun begitu, dalam kajian ini, pengkaji akan menfokuskan kepada empat daripada enam pedoman tersebut. Empat pedoman tersebut ialah pedoman (i), (ii), (iii) & (vi). Pedoman yang pertama bermaksud kajian etimologi perlu menjejaki tentang kewujudan dan penggunaan sesebuah perkataan pinjaman dalam bahasa Melayu. Hal ini bermaksud, penelitian ke atas teks-teks Melayu lama perlu dilakukan. Bahan-bahan kajian yang dilakukan oleh ahli filologi dalam menjalankan kajian manuskrip perlu dimanfaatkan dalam kajian etimologi khususnya dalam meneliti aspek kewujudan perkataan dalam bahasa Melayu.

Pedoman kedua pula bermaksud sesebuah kajian perlu mengambil kira aspek sejarah dan geografi. Aspek ini yang dibincangkan oleh Collins (2003) berkait rapat dengan fenomena pertembungan bahasa. Pedoman yang ketiga merujuk kepada penelitian kepada bunyi yang membawa kepada bentuk perkataan. Dalam hal ini, kemiripan dan persamaan antara bentuk ejaan dengan bahasa asal perlu diambil kira. Kajian etimologi tidak boleh hanya meneliti kepada bentuk perkataan sahaja kerana berkemungkinan kemiripan dan persamaan yang wujud antara bahasa yang berbeza adalah kognat palsu. Contohnya, kata *lap* dalam bahasa Melayu bermaksud 'kain untuk menyapu atau mengelap; mengeringkan dengan kain lap', manakala *lap* dalam bahasa Inggeris bermaksud 'pusingan'.

Pedoman yang keenam menjelaskan bahawa penelitian perlu dilakukan secara menyeluruh, iaitu aspek bentuk ejaan, makna dan penelitian kepada bahasa-bahasa yang berkaitan. Pedoman (iv) dan (v) tidak diaplikasikan dalam kajian ini kerana fokus pedoman tersebut menjurus kepada etimologi perkataan bahasa Austronesia. Tambahan pula, pedoman yang keempat memiliki persamaan atau perkaitan dengan pedoman yang ketiga. Pada pandangan pengkaji, bunyi perkataan sememangnya perlu ditekankan dalam kajian etimologi dan hal ini sudah tentu melibatkan aspek pedoman yang ketiga, iaitu mencari kesepadanan bunyi antara perkataan. Gambaran bagi pengaplikasian pedoman dan penganalisan data kajian dapat diperlihatkan seperti dalam rajah yang berikut.

RAJAH 1. Penelitian Kata Pinjaman Parsi dalam Bahasa Melayu

Sumber Data Kajian

Kajian ini memanfaatkan data-data yang terdapat dalam *Kamus Dewan Perdana* (KDP) yang diterbitkan pada tahun 2020. Kamus tersebut banyak mencatatkan asal usul perkataan pinjaman. Walaupun kamus tersebut merupakan sebuah kamus yang menyediakan banyak maklumat asal usul, namun kandungan dalam kamus tersebut masih tidak boleh dianggap sebagai sebuah kamus etimologi kerana tidak dinyatakan maklumat berkaitan waktu penggunaan perkataan, perubahan yang menjelaskan penambahan atau penguguran huruf bagi sesebuah kata, makna asal dan aspek sejarah.

Selain itu, maklumat dalam kamus tersebut juga tidak menjelaskan proses peminjaman sesebuah perkataan. Misalnya, kata *kopi* yang digunakan dalam bahasa Melayu sebenarnya dipinjam daripada bentuk *koffie* (bahasa Belanda). Kata *kopi* ini sebenarnya mengalami proses evolusi daripada bentuk *qahwah* (bahasa Arab) kepada kata *kahveh* (bahasa Turki), seterusnya kepada kata *caffè* (bahasa Itali), dan kemudiannya masuk ke dalam bahasa Belanda menjadi *koffie* lalu bahasa Melayu meminjamnya daripada bahasa Belanda membentuk kata *kopi* (NorTaufiq & Aniswal, 2021).

Dalam kajian ini, pengkaji akan menganalisis lima data terpilih, iaitu kata *ehwal*, *pari-pari*, *gandum*, *kebab* dan *kabuli*. Kelima-lima data ini dipilih berdasarkan kaedah penelitian dan perbandingan bentuk yang dibuat antara perkataan Melayu dengan perkataan yang digunakan dalam bahasa Parsi dengan maklumat perkataan terpilih dalam KDP. Hal ini bermaksud, pewajaran pemilihan kelima-lima data daripada KDP adalah berdasarkan kemiripan antara perkataan Melayu dan Parsi. Di samping itu, catatan dan pandangan pengkaji terdahulu diambil kira dalam menentukan kemiripan atau persamaan bentuk dan makna antara dua bahasa yang berbeza.

ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Bahagian ini terlebih dahulu akan menyentuh aspek sejarah atau pertembungan bahasa antara Parsi dan Melayu. Bahasa Parsi merupakan salah satu bahasa yang berada dalam keluarga

bahasa-bahasa Indo-Eropah. Kedatangan pedagang Parsi ke Tanah Melayu lebih 800 tahun lalu telah menyebabkan berlakunya kemasukan perkataan Parsi ke dalam bahasa Melayu. Kedatangan Parsi juga sering dikaitkan dengan pengaruh agama Islam dan perdagangan. Menurut Zuliskandar & Nik Hassan (2009), orang Parsi yang terdiri daripada golongan pedagang telah tiba di Semenanjung Tanah Melayu dan Nusantara sejak abad ketiga Masihi lagi. Terdapat juga pandangan lain yang menyatakan bahawa pedagang dari Timur Tengah tiba di Nusantara pada abad kelapan atau kesembilan Masihi. Hal ini disandarkan kepada penemuan artifak di tapak-tapak arkeologi di sekitar bekas pelabuhan di Nusantara (Zuliskandar & Nik Hassan, 2009).

Kemasukan perkataan Parsi ke dalam bahasa Melayu berlaku dalam beberapa cara, iaitu sama ada langsung melalui orang-orang Parsi Islam atau melalui orang Arab yang sedikit sebanyak terpengaruh dengan Parsi atau melalui benua kecil India setelah ditakluki Parsi (Bukhari, 1990: 46). Selain itu, Nathesan (2015: 129) juga menyatakan bahawa kemasukan kata Parsi ke dalam bahasa Melayu adalah melalui mubaligh Islam yang datang dari India untuk tujuan penyebaran agama. Hal ini dapat dilihat menerusi dua perkataan yang sering digunakan dalam konteks keagamaan seperti kata *firman* dan *ustaz*. Kemasukan perkataan Parsi dalam bahasa Melayu juga boleh dikatakan sezaman dengan kemasukan perkataan Arab dalam bahasa Melayu. Oleh itu, tidak hairanlah jika ada perkataan Arab yang masuk ke dalam bahasa Melayu melalui bahasa Parsi seperti kata *ahli* dan *abdi* yang mengalami penambahan vokal /i/ daripada bentuk asalnya, iaitu *ahl* dan *abd* (bahasa Arab) (Gonda, 1952).

Thomason (2001: 3) menyatakan bahawa pertembungan bahasa juga berlaku menerusi penulisan atau teks keagamaan. Menurut Guillot (2010), pada abad ke-9, hubungan antara Parsi dengan Alam Melayu menjadi semakin ketara. Hal ini dapat dibuktikan menerusi kitab *Hudud al-alam* (982 M) merupakan sebuah teks geografi Parsi yang banyak mencatatkan nama-nama tempat di Dunia Melayu. Cerita-cerita yang disampaikan oleh pelaut dari pelbagai pelabuhan di Teluk Parsi yang merupakan pelabuhan terpenting pada zaman tersebut ditulis dan diceritakan dalam kitab tersebut. Maklumat ini memberi gambaran tentang aspek pertembungan bahasa antara penutur bahasa Parsi dan Melayu. Maklumat yang dibincangkan ini juga sebenarnya telah terarah kepada aspek pedoman etimologi kedua yang digagaskan oleh Collins (2003). Penekanan kepada aspek sejarah dan maklumat geografi amat penting dalam meneliti bentuk dan makna setiap perkataan pinjaman yang datangnya daripada bahasa Parsi.

Kata *Ehwal* dalam Bahasa Melayu

Jika diteliti kepada catatan Sasi (2018), kata *ehwal* yang digunakan dalam bahasa Melayu memiliki persamaan dari segi bentuk ejaan dan makna dalam bahasa Melayu. Berdasarkan *Kamus Dewan Perdana* (2020: 559), kata *ehwal* bermaksud ‘hal atau perkara: ehwal semasa’. Walau bagaimanapun maklumat asal usul bagi perkataan ini tidak ditandakan dalam KDP. Oleh itu, maklumat bagi kata *ehwal* perlu diselidiki dalam bahasa asal, iaitu bahasa Parsi. Berikut merupakan kata *ehwal* dalam *A Comprehensive Persian-English Dictionary* atau ACPED (1892).

JADUAL 2. Kata *ahwāl* dalam ACPED

Halaman	Bentuk asal kata <i>ahwāl</i> dalam bentuk tulisan bahasa Parsi	Bentuk Transliterasi	Maksud
---------	---	----------------------	--------

22	احوال	<i>aḥwāl</i>	keadaan, situasi, hal ehwal, kemalangan, hubungan, peristiwa (sama ada masa lalu atau sekarang); perubahan
----	-------	--------------	--

Berdasarkan *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (1892), didapati bahawa wujud kemiripan bentuk dan makna bagi kata *aḥwāl* atau احوال dengan kata *ehwal* yang digunakan dalam bahasa Melayu. Hal ini secara tidak langsung menjelaskan bahawa perkataan ini merupakan sebuah kata pinjaman. Berkemungkinan kata *ehwal* dipinjam daripada kata Parsi *aḥwāl*. Pengkaji menimbulkan kemungkinan ini berdasarkan penelitian kepada bentuk dan makna kerana kedua-dua bentuk kata ini memiliki kemiripan antara satu sama lain. Kata *aḥwāl* mengalami perubahan vokal /a/ kepada /e/ membentuk *ehwal*.

Dari sudut makna pula, didapati bahawa makna asal dalam bahasa Parsi lebih luas seperti yang tercatat dalam jadual di atas. Namun, apabila perkataan ini masuk ke dalam bahasa Melayu, maknanya telah disempitkan, yakni merujuk kepada ‘hal atau perkara: ehwal semasa’. Walau bagaimanapun, makna yang terkandung dalam kata *ehwal* masih lagi memiliki perkaitan dengan makna dalam bahasa Parsi.

Beralih pula kepada kewujudan dan penggunaan perkataan ini dalam bahasa Melayu, kata *ehwal* telah ditemukan penggunaannya dalam *Hikayat Amir Hamzah* (AHMZ) menerusi *Malay Concordance Project* (MCP), iaitu pada awal abad ke-15. Manuskrip ini hadir di Kepulauan Melayu pada zaman Kesultanan Melayu Melaka yang dibawa oleh pendakwah dari India. Hikayat ini telah dibaca bagi tujuan membangkitkan semangat orang Melayu ketika berjuang menentang Portugis. Maklumat bagi kemuculan dan kewujudan perkataan ini dalam AHMZ dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 3. Penggunaan Kata *Ehwal* dalam MCP

AHMZ 19:8 bapa patik, tiada dengan dosanya.” Segala hal-*ehwal* Alkis Menteri membunuh bapanya itu semuanya dipersembahkannya

Berdasarkan perbincangan perkataan ini, etimologi awal kata *ehwal* dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 4. Etimologi Awal Kata *Ehwal* dalam Bahasa Melayu

ehwal [kata *ehwal* telah digunakan sejak abad ke-15] [bahasa Melayu] ← *aḥwāl* ‘keadaan, situasi, hal ehwal, kemalangan, hubungan, peristiwa (sama ada masa lalu atau sekarang); perubahan’ [bahasa Parsi]

Kata *Pari-pari* dalam Bahasa Melayu

Berdasarkan KDP (2020: 1621), kata *pari-pari* membawa maksud ‘makhhluk yang menyerupai manusia yang wujud dalam cerita dongeng, yang kononnya mempunyai kuasa tertentu’. Nathesan (2015: 132) dan Beg (1982: 63) mencatatkan bahawa kata *pari-pari* yang digunakan dalam bahasa Melayu dipinjam daripada kata Parsi, iaitu *pari*. Oleh hal yang demikian, maklumat bagi kata ini sekali lagi perlu dijejak menerusi ACPED.

JADUAL 5. Kata *parī* dalam ACPED

Halaman	Bentuk asal kata <i>parī</i> dalam bentuk tulisan bahasa Parsi	Bentuk Transliterasi	Maksud
427	پری	<i>parī</i>	bersayap; seorang genius yang baik, dongeng; (<i>parīr</i>)

Berdasarkan ACPED, dapat dikatakan bahawa perkataan ini dipinjam daripada bahasa Parsi. Walaupun maklumat asal usul ini tidak wujud dalam KDP dan kamus-kamus asal usul yang lain seperti *A Malay-English Dictionary* karya Wilkinson (1901, 1902) dan *An Unabridged Malay-English Dictionary* karya Winstedt (1959), namun persamaan bentuk kata dan makna yang terkandung dalam kata *pari-pari* menjelaskan bahawa perkataan itu sebenarnya merupakan sebuah kata pinjaman. Beralih pula kepada penggunaan dan kemunculan perkataan ini dalam bahasa Melayu, kata *pari-pari* telah dikesan penggunaannya dalam *Hikayat Amir Hamzah* (AHMZ) menerusi MCP, iaitu dalam abad ke-15. Berikut merupakan maklumat bagi kata *pari-pari* dalam MCP.

JADUAL 6. Penggunaan Kata *Pari-pari* dalam MCP

AHMZ 384:22 Amir larangkanlah mereka daripada bersentuh dengan *peri-peri* itu, kerana apakala badan manusia dengan *peri* itu bersentuh,

Jika kita rujuk semula kepada sejarah kesusasteraan di negeri Iran, kesusasteraan Parsi klasik bermula pada abad kesembilan Masihi dan berakhir pada abad ke-15 Masihi. Menurut Bukhari (1990: xx), bahan persuratan Parsi pada zaman dahulu telah merangkumi ilmu seni, etika, cerita dan hikayat. Oleh itu, tidak hairanlah jika perkataan ini wujud dalam unsur-unsur cerita masyarakat Parsi. Berdasarkan perbincangan perkataan ini, etimologi awal kata *pari-pari* dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 7. Etimologi Awal Kata *Pari-pari* dalam Bahasa Melayu

pari-pari [kata *pari-pari* atau '*peri-peri*' dalam AHMZ telah dijejak kewujudan dan penggunaannya sejak abad ke-15] [bahasa Melayu] ← *parī* bermaksud 'bersayap; seorang genius yang baik, dongeng' [bahasa Parsi]

Kata *Gandum* dalam Bahasa Melayu

Berdasarkan AMED (1902: 579) dan KDP (2020: 623), kata *gandum* merupakan kata pinjaman Parsi yang bermaksud 'tumbuhan berdaun panjang yang ditanam di kawasan beriklim sejuk dan sederhana sejuk menghasilkan bijirin'. Maklumat ini sekali lagi perlu dibuktikan melalui bahasa Parsi. Berikut merupakan bentuk asal kata *gandum* dalam bahasa Parsi (ACPED).

JADUAL 8. Kata *gandum* dalam ACPED

Halaman	Bentuk asal kata <i>gandum</i> dalam bentuk tulisan bahasa Parsi	Bentuk Transliterasi	Maksud
---------	--	----------------------	--------

1099	گندم	<i>gandum</i>	gandum; - gandum <i>biryān</i> , Jagung kering; makan gandum
------	------	---------------	--

ACPED (1982: 1099) mencatatkan kata گندم atau *gandum* bermaksud ‘jagung kering, gandum’. Sebenarnya, bentuk asal kata *gandum* dalam bahasa Avestan/ Parsi Lama ialah *gantuma* yang bermaksud ‘tepung gandum’ dan kata itu mengalami perubahan bentuk dalam bahasa Pahlavi (merujuk kepada Middle Persian/ Parsi Pertengahan) kepada bentuk *gantum*. Bentuk itu sekali lagi mengalami perubahan dalam bahasa Parsi kepada kata *gandom* (Ali Nourai, 2013: 137).

Catatan kata *gandom* dalam AMED (1901) mirip dengan bentuk ejaan dalam bahasa Parsi Moden. Kata itu mengalami perubahan pada vokal /o/ kepada /u/, iaitu daripada kata *gandom* kepada *gandum*. Selain itu, maksud kata *gandum* juga didapati tidak berubah. Hal ini menunjukkan bahawa maksud daripada perkataan tersebut telah mantap dan digunakan untuk satu rujukan sahaja, iaitu merujuk kepada *gandum* seperti yang difahami oleh masyarakat di Malaysia pada hari ini.

Jika dilihat kepada sejarah gandum, penanaman gandum pertama berlaku kira-kira 10 000 tahun lalu dan tanaman ini berasal dari bahagian tenggara Turki (Shewry, 2009: 2; Nesbitt, 1998). Terdapat bukti lain yang menyatakan bahawa penanaman gandum datangnya dari Syria, Jordan, Turki, Armenia dan Iraq. Gandum mula diperkenalkan oleh orang Sepanyol di Mexico pada tahun 1529 dan Australia pada tahun 1788 (Shewry, 2009: 3). Penyebaran gandum ke negara asia lain tidak hanya tertumpu pada negara China, tetapi turut tersebar ke Alam Melayu melalui aktiviti perdagangan. Memang tidak dinafikan bahawa bahasa Melayu dan bahasa Cina pernah bertembung, namun kata *gandum* ini bukanlah sebuah kata pinjaman daripada bahasa Cina. Oleh itu, dapat disimpulkan bahawa kata *gandum* yang wujud dalam bahasa Melayu dipinjam daripada bahasa Parsi kerana wujud persamaan dari sudut bentuk dan makna.

Kata *gandum* dapat dikesan penggunaannya dalam *Bustan al-Katibin* (BAK) karya Raja Ali Haji yang bertarikh 1850 M (Hashim, 2003: 223). Kata *gandum* juga dapat dijejak kewujudannya menerusi senarai kosa kata Melayu Pigafetta yang bertarikh 1521 M dengan bentuk kata *gandun*. Penggunaan kata ini sekali lagi dapat dijejak menerusi MCP yang tercatat dalam manuskrip AHMZ dalam lingkungan abad ke-15. Maklumat kewujudan dan penggunaan kata *gandum* dalam MCP dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 9. Penggunaan Kata *Gandum* dalam MCP

AHMZ 239:25..... Raja Nusyirwan, di situ pun ia bertemu tepung <i>gandum</i> , lalu diambilnya selarat-larat ia memikul, dibawanya kepada
--

Berdasarkan perbincangan ini, etimologi awal kata *gandum* dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 10. Etimologi Awal Kata *Gandum* dalam Bahasa Melayu

<i>gandum</i> bermaksud ‘sejenis tumbuhan bijiran atau buahnya (buahnya dijadikan tepung untuk dibuat roti)’. [Perkataan ini dapat dijejak penggunaannya dalam BAK pada pertengahan abad ke-19 dan dalam AHMZ dalam lingkungan abad ke-15] [bahasa Melayu] ← <i>gandom</i> ‘wheat’ ← <i>gantum</i> ‘gandum’ [bahasa Pahlavi] ← * <i>gantuma</i> ‘gandum’ [bahasa Avestan]

Kata *Kebab* dalam Bahasa Melayu

Beg (1982: 62) mencatatkan kata *kabab* (ejaan Beg) atau *kebab* merupakan kata pinjaman Parsi yang bermaksud ‘ketulan kecil daging panggang’. Begitu juga Sasi (2018) yang mencatatkan bahawa kata *kebab* memiliki persamaan bentuk dan makna dengan bahasa Parsi. Walaupun begitu, ada pandangan yang menyatakan bahawa perkataan ini dipinjam daripada bahasa Arab, *kabab*. Namun begitu, berdasarkan (wikipedia <https://ms.m.wikipedia.org/wiki/Kebab>), makanan ini berasal dari zaman pertengahan Parsi dan Turki. Perkataan *kebab* masuk ke dalam bahasa Melayu melalui pengaruh Arab dan Inggeris. Oleh itu, penelitian lanjut berkaitan asal usul makanan ini perlu diterokai dengan lebih mendalam.

KDP (2020: 992) mencatatkan kata *kebab* bermaksud ‘makanan yang terdiri daripada ketulan daging ayam, lembu dan sebagainya, hirisan tomato, bawang dan timun, yang dicucuk pada lidi atau pencucuk logam dan dibakar’. Walau bagaimanapun, kata *kebab* perlu dibuktikan dengan meneliti kepada bentuk asal yang wujud dalam ACPED.

JADUAL 11. Kata *kabāb* dalam ACPED

Halaman	Bentuk asal kata <i>kabāb</i> dalam bentuk tulisan bahasa Parsi	Bentuk Transliterasi	Maksud
1011	کباب	kabāb	Daging dipotong kecil dan dibakar dengan bawang dan telur; daging panggang

Berdasarkan ACPED (1892), dapat disimpulkan bahawa berkemungkinan juga kata *kebab* sebenarnya dipinjam daripada kata Parsi. Kemiripan dari segi bentuk dan makna yang sama menjelaskan bahawa makanan itu dibuat daripada ketulan daging yang dihiris secara kecil-kecil atau daging panggang. Kata *kabāb* telah mengalami perubahan, yakni daripada fonem /a/ berubah kepada /e/ membentuk kata *kebab* seperti yang disebut oleh masyarakat Melayu. Penggunaan dan kemunculan perkataan ini dalam bahasa Melayu sekali lagi dapat dijejak dalam *Hikayat Aceh* menerusi MCP dalam lingkungan abad ke-17. Berikut merupakan bukti penggunaan kata *kebab* dalam *Hikayat Aceh* (HA).

JADUAL 12. Penggunaan Kata *Kebab* dalam MCP

HA 106:1 dan kasykia, dan beberapa daripada dampuk dan *kebab*, dan beberapa jenis daripada halwa berginta dan halwa kapuri dan....

Berdasarkan Jadual 12, perkataan ini telah muncul dalam bahasa Melayu pada abad ke-17. Dapat disimpulkan bahawa perkataan ini tidak masuk ke dalam bahasa Melayu menerusi bahasa Inggeris kerana Inggeris datang ke tanah Melayu pada abad ke-19. Andaian atau pandangan yang menyatakan kata ini masuk menerusi bahasa Inggeris dapat dipertikai melalui MCP. Jika asal usul makanan ini bermula di negara Iran, maka dapat dikatakan bahawa perkataan ini wujud dalam bahasa Parsi dan berkemungkinan masuk ke dalam bahasa Melayu melalui dua bahasa, yakni sama ada bahasa Parsi atau Arab.

Perlu diketahui bahawa *kebab* merupakan salah satu makanan masyarakat di Timur Tengah dan makanan ini bukan hanya tertumpu atau dimakan oleh masyarakat Iran sahaja. Oleh itu, berkemungkinan ada dua jalur peminjaman bagi kata ini. Berdasarkan perbincangan ini, etimologi awal kata *kebab* dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 13. Etimologi Awal Kata *Kebab* dalam Bahasa Melayu

kebab ‘makanan yang terdiri daripada ketulan daging ayam, lembu dan sebagainya, hirisan tomato, bawang dan timun, yang dicucuk pada lidi atau pencucuk logam dan di bakar’ [perkataan ini telah dijejak penggunaannya dalam HA sekitar abad ke-17] ← *kabāb* ‘daging dipotong kecil dan dibakar dengan bawang dan telur yang melekat pada lidi’ [bahasa Parsi] / *kabab* [bahasa Arab]

Kata *Kabuli* dalam Bahasa Melayu

A Malay-English Dictionary (1902: 502) mencatatkan kata *kebuli* ialah kata pinjaman daripada bahasa Parsi yang bermaksud ‘nasi kabul, sejenis nasi yang bercampur dengan pelbagai lauk’. Sebenarnya, telah berlaku perubahan bentuk kata daripada bentuk ejaan Wilkinson (1902) dengan ejaan bahasa Melayu masa kini, iaitu daripada bentuk ejaan *kebuli* kepada kata *kabuli*. Berdasarkan KDP (2020: 1520), nasi *kabuli* merujuk kepada ‘nasi yang bercampur dengan berbagai-bagai lauk dan mis daging ayam yang di siat-siat dan rempah-ratus’. Bagi membuktikan ketepatan asal usul yang tercatat dalam AMED, maka kata *kabuli* sekali lagi perlu dijejak melalui bahasa Parsi. Berikut merupakan bentuk dan makna asal kata *qabūlī* dalam bahasa Parsi (ACPED).

JADUAL 14. Kata *qabūlī* dalam ACPED

Halaman	Bentuk asal kata <i>qabūlī</i> , dalam bentuk tulisan bahasa Parsi	Bentuk Transliterasi	Maksud
953	قبولی	qabūlī	diterima; sejenis makanan, nasi dan biji kekacang yang direbus bersama. (<i>acceptable; a kind of food, rice and pulse boiled together</i>).

Berdasarkan ACPED, kata *qabūlī* bermaksud ‘diterima; sejenis makanan, nasi dan biji kekacang yang direbus bersama’. Maksud kata *kabuli* dalam KDP adalah mirip dengan bentuk yang tercatat dalam ACPED (1982: 953), iaitu *qabūlī*. Perkataan ini telah mengalami perubahan fonem, iaitu daripada konsonan /q/ kepada fonem /k/ membentuk kata *kabuli* dalam bahasa Melayu. Jika dilihat kepada sejarah makanan masyarakat di Timur Tengah, nasi kabul atau nasi Afghan adalah hidangan popular bagi masyarakat Afghanistan dan Pakistan. Ia merupakan hidangan pilaf Afghan yang mengandungi nasi kukus yang dicampur dengan kismis, lobak merah, dan kambing.

Seterusnya, beralih pula kepada penggunaan kata *kabuli* dalam bahasa Melayu. Berdasarkan maklumat dalam MCP, kata *kabuli* dapat dijejak penggunaannya dalam manuskrip *Hikayat Abdullah b. Abdul Kadir Munsyi* (HAAK) yang bertarikh 1840 Masihi. Dalam hikayat tersebut, kata *kabuli* yang digunakan dalam bahasa Melayu masa kini dieja sebagai *khabuli* yang juga merujuk kepada makna yang sama.

JADUAL 15. Penggunaan Kata *Kabuli* dalam MCP

HAAK 165:10 ... yang baik² dan buah-buahan. Adapun nasinya itu *khabuli* dan lagi pula kuih² dan halwa² serba jenis buah. Bermula

Hasil daripada penelitian ini memperlihatkan bahawa bentuk ejaan yang terdapat dalam hikayat tersebut berbeza dengan bentuk ejaan yang digunakan dalam bahasa Melayu pada masa kini. Berdasarkan perbincangan ini, etimologi awal kata *kabuli* dalam bahasa Melayu dapat diperlihatkan seperti dalam jadual yang berikut.

JADUAL 16. Etimologi Awal Kata *Kabuli* dalam Bahasa Melayu

kabuli bermaksud ‘sejenis nasi yang bercampur dengan berbagai-bagai lauk dan rempah’ ← *khabuli* [perkataan ini telah dijejak kewujudan dan penggunaannya dalam HAAK sekitar 1840 Masihi] [bahasa Melayu] ← *qabūlī* bermaksud ‘diterima; sejenis makanan, nasi dan biji kekacang yang direbus bersama’ [bahasa Parsi]

KESIMPULAN

Secara keseluruhannya, terdapat perkataan yang telah dikenal pasti dalam kajian ini merupakan kata pinjaman daripada bahasa Parsi tetapi tidak dinyatakan maklumat asal usul dalam *Kamus Dewan Perdana* (2020). Selain itu, didapati juga bahawa tiada keselarasan catatan asal usul dalam kalangan penyusun kamus terdahulu dalam mencatatkan asal usul perkataan. Oleh hal yang demikian, berkemungkinan perkataan-perkataan yang telah dikenal pasti dalam kajian ini merupakan kata pinjaman Parsi yang tidak diketahui oleh penyusun kamus dahulu. Misalnya, Beg (1982) dan Sasi (2018) mencatatkan kata *kebab* dipinjam daripada bahasa Parsi, tetapi Wilkinson (1901, 1902), Winstedt (1959) dan KDP (2020) tidak mencatatkan perkataan tersebut sebagai sebuah kata pinjaman daripada bahasa Parsi.

Dalam menjejaki asal usul sesebuah perkataan, penelitian kepada bentuk dan makna merupakan teras utama dalam penyelidikan etimologi. Penelitian kepada asas utama, iaitu bentuk dan makna akan memberi gambaran bahawa berkemungkinan kemiripan atau persamaan yang wujud antara perkataan dalam dua bahasa yang berbeza adalah hasil daripada fenomena pertembungan bahasa. Setiap pedoman yang dikemukakan oleh Collins (2003) penting untuk diaplikasikan dalam kajian etimologi kata pinjaman kerana menerusnya pengkaji dapat memberikan gambaran etimologi awal bagi setiap perkataan pinjaman yang dikaji. Penggunaan istilah ‘etimologi awal’ dalam setiap analisis perkataan menjelaskan bahawa jalur peminjaman yang ditunjukkan dalam kajian ini sebenarnya adalah pada peringkat awal. Berkemungkinan pengkaji seterusnya boleh meneliti data yang dikemukakan dalam kajian ini dengan menambah fakta-fakta yang berkaitan tentang setiap kata pinjaman Parsi yang dibincangkan dalam kajian ini atau perihal kajian etimologi yang melibatkan data-data Parsi lain yang digunakan dalam bahasa Melayu.

RUJUKAN

- Abbas Mohd Shariff. 1988. Pengaruh bahasa Arab dalam bahasa Melayu. *Sekata*, 5(1), 20-33.
- Algeo, J. 2009. *The Origins and Development of the English Language*. Wadsworth Publishing.
- Ali Nourai. 2013. *An Etymological Dictionary of Persian, English and Other Indo-European Languages*. Etymological Charts vol.2. XLIBRIS-libgen.lc.
- Anida Sarudin & Nor Hashimah Jalaluddin. 2015. Peluasan Makna Wakaf: Analisis Berdasarkan Proses dan Prinsip Kognitif. *Mahawangsa*, 2(2):9 – 30.
- Beg, M. A. 1982. *Arabic Loan-Words in Malay: A Comparative Study*. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Beg, M. A. 1982. *Persian and Turkish Loan Words in Malay*. Kuala Lumpur: University of Malay Press.
- Bukhari Lubis. 1990. *Bunga Rampai Sastera Parsi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bynon, T. 1977. *Historical Linguistics*. Cambridge: Oxford University Press.
- Campbell, L. 2004. *Historical linguistics: An introduction*. (ed.) ke-2. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Collins, J. T. 2003. *Mukadimah Ilmu Etimologi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Durkin, P. 2009. *The Oxford Guide to Etymology*. New York: Oxford University Press.
- Goldman, R. P. & Goldman, S. J. S. 1999. *Devavāṇīpraveśikā: An Introduction to the Sanskrit Language*. Center for South Asia Studies. University of California, Berkeley.
- Gonda, J. 1952. Sanskrit in Indonesia. International Academy of Indian Culture. Nagpur, 1952, hlm 13.
- Hartmann, R. R. & Greogery, J. 1988. *Dictionary of Lexicography*. London: Routledge.
- Hashim Musa. 1999. *Sejarah Sistem Tulisan dalam Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Heah Lee Hsia, C. 1989. *The Influence of English on The Lexical Expansion of Bahasa Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ismail Hussein. 1992. *Sejarah Pertumbuhan Bahasa Kebangsaan Kita*. Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Dewan* Edisi Keempat. 2015. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Dewan* Perdana. 2020. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Malay Concordance Project*. <http://mcp.anu.edu.au/>. (Dicapai sepanjang kajian)
- Malkiel, Y. 2012. *Etymology*. Cambridge University Press.
- Nathesan, S. 2015. *Etimologi Bahasa Melayu*. Dewan Bahasa dan Pustaka. Kuala Lumpur.
- NorTaufiq Hashim & Aniswal Abdul Ghani. 2021. Etimologi Kata Kopi dalam Bahasa Melayu. *Bil* 08/2021, 46-50.
- Nesbitt, M. 1998. Where was einkorn wheat domesticated? *Trends in Plant Science* 3, 1360–1385.
- Sapir, E. 1921. *Language, An Introduction to the Study of Speech*. New York. Harcourt, Brace. Reprint: Dover Books on Language, 2004.
- Sasi, A. S. 2018. *Persian and Malay: 1000 Words in Common*. International Journal of Language and Linguistics. June 2018.
- Singam, D. R. 1957. *What the Malay Language Owes to Sanskrit*. P.O. Box No. 16, Kuantan.

- Steingass, F. J. 1981. *A Comprehensive Persian-English Dictionary: Including the Arabic Words and Phrases to be Met with in Persian Literature*. New Delhi: Oriental Reprint.
- Stockwell, R & Minkova, D. 2001. *English Words: History and Structure*. Cambridge University Press.
- Thomason, S. G. 2001. *Language Contact*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Wilkinson, R. J. 1901. *A Malay-English Dictionary*. Singapore: Kelly and Walsh.
- Wilkinson, R. J. 1902. *A Malay-English Dictionary*. Singapore: Kelly and Walsh.
- Winstedt, R. O. 1959. *An Unabridged Malay-English Dictionary*. Singapore-Kuala Lumpur. Marican & Sons.
- Zuliskandar Ramli & Nik Hassan Shuhaimi Nik Abd. Rahman. 2009. Aktiviti Perdagangan Pedagang Arab-Parsi di Semenanjung TanahMelayu Berdasarkan Sumber Asing dan Data Arkeologi. *Sari - International Journal of the Malay World and Civilisation*, 27(2), 155-174.

Biodata Penulis:

Mohamad NorTaufiq Bin NorHashim merupakan pensyarah bahasa Melayu di Xi'an International Studies University. Beliau juga merupakan pelajar dalam program Doktor Falsafah di Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang. Bidang kajian beliau adalah berkaitan etimologi. Beliau juga berminat untuk mengkaji bidang semantik bahasa Melayu.

Mohd Khaidir Bin Abd. Wahab (Ph.D) merupakan Pensyarah Kanan di bahagian Pengajian Linguistik Bahasa Melayu, Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang. Bidang kepakaran beliau ialah sejarah bahasa Melayu dan pendidikan linguistik bahasa Melayu.

Aniswal Abdul Ghani (Ph.D) merupakan mantan Pensyarah Kanan di bahagian Pengajian Linguistik Bahasa Melayu, Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang. Dr. Aniswal mengkhusus dalam bidang semantik, linguistik korpus dan sejarah bahasa Melayu.